

Národní park Aukštaitijos – malebná jezerní krajina východní Litvy

Oblast území zvaného Aukštaitija (litevsky Vysočina), pokrývá severní a východní část Litvy, jejíž zvlněný terén pokrývají hluboké lesy s takřka neporušenou přírodou plnou jezer a rybníků, díky nimž bývá tato oblast také nazývána jezerním labyrintem. Na území aukštaitijců se v minulosti rodil základ litevského státu. Asi v XI. století zde vzniklo Litevské knížectví, jež se díky úspěšnému rozvoji politické diplomacie ve XII. století přeměnilo v nejmocnější knížectví národa Baltů, které se postavilo po bok sousedního Ruska a Polska. První se o aukštaitijcích zmiňuje Peter von Duisburg ve své kronice Chronicon Prussiae, když vypráví o bitvách knížete Vytenise, bránícího a upevňujícího území knížectví v letech 1294 – 1300.

Austechia, terra regis Lethowie -Aukštaitija, země krále Litevců.

Aukštaitija je nejvýznamnější etnografickou oblastí Litvy, kde lidé po staletí žili na volně rozmístěných samotách či v tak zvaných „uličních“ vesnicích, v nichž se obydlí stavěla podél cest, zatímco zemědělské budovy byly umístěny v hloubi usedlosti. V Aukštaitijském národním parku se do současnosti dochovalo více než 40 takovýchto „živých“ vesnic, které jsou obrazem života a etnokulturním dědictvím Litvy.

Národní park Aukštaitijos ve východní části Litvy je jedním z dodnes nedotčených přírodních skvostů, jenž nabízí nejen milovníkům vodních sportů, ale i ostatním návštěvníkům nesčetné množství nezapomenutelných turistických tras.

Pokud chcete vypnout od hluku města, od práce i od pocitu uzavření mezi čtyřmi stěnami a hledáte odpočinek a zábavu v přírodě, nabízí se vám v tomto národním parku věci tak samozřejmé a běžné, jako jsou žhavé slunce, vítr, množství potůčků, jezer i hlubokých lesů všude okolo. Věřte, že stačí několik dnů, strávených v hlubokých lesích, na potocích či mnoha jezerech, pár nocí ve stanu uprostřed přírody či několik jídel, připravených u táborového ohně, abychom si uvědomili, jak je život krásný...

Nejkrásnější částí národního parku je spleť 126-ti jezer, z nichž největšími jsou Kretuonas (829 ha) a Dringis (725 ha), zatímco nejdelším je jezero Žeimenys měřící na délku okolo desíti kilometrů a nejhlubším v celé Litvě je jezero Tauragnas. Oblíbeným východiskem tohoto jezerního labyrintu se stala vesnice Palūšė, ležící asi 3 kilometry od města Ignalina, na východním břehu jezera Lūšiai. Pro stanování jsou tu k dispozici dvě tábořiště, z nichž první se nachází na břehu jezera po levé straně okraje obce, zatímco druhé leží v zátocce na konci Palūšė. Návštěvníkům dále slouží i Turistické centrum Palūšė, nacházející se v borovém lesíku vpravo na okraji obce.

To zajišťuje ubytování jednak v pokojích v hlavní administrativní budově, v níž se nachází i půjčovna horských kol anebo v jednoduše zařízených patrových chatkách v areálu, který je

vybaven společným sociálním zařízením i kuchyňkami s možností vlastního vaření. Na hlavní ulici pod areálem je možno si levně doplnit potraviny ve slušně zásobené samoobsluze, v níž lze platit i kartou; vedle ní je i místní restaurace s chutnou kuchyní. Ve svahu po pravé straně vesnice, odkud se otvírá nádherný pohled na jezero Lūšiai, se též nachází krásný dřevěný kostel se zvonicí z let 1747-57, jenž byl postaven bez pomoci hřebíků a je vypočten na 1 LTL bankovce.

ROMANTICKÁ PLAVBA JEZERNÍM LABYRINTEM

Vzhledem k tomu, že celá oblast je rájem vodáků, fungují v Palūšė i dvě půjčovny lodí, v nichž se dají zapůjčit všechny možné druhy člunů, kajaků či kánoí. Jedna je hned na okraji obce, vedle tábořiště vlevo na břehu jezera Lūšiai a druhá na její opačné straně, před zátokou. V rámci služeb nabízí půjčovny zájemcům o vodní turistiku i možnost ukončit nebo začít svoje vodácké putování na kterémkoliv místě, kam lze po jezerech, spojených kanály doplnout, odkud lodě personál přepraví.

Jsa jazykově vybaven ještě z dob povinné školní docházky domlouvám „němnóžko pa rúski“ celodenní zapůjčení člunu, přičemž nezapomínám zdůraznit (ostatně při všech rozhovorech s místními), že jsem „inostranec iz Češskoj republiky“. Litevci mají k naší republice rozhodně vřelejší vztahy než ke svému velkému východnímu sousedu, čemuž odpovídá i výsledná cena zápůjčky, která dosahuje poloviční sazby z ceníku. Jídlo a pití na celý den, plná fotografická i filmová výbava – a už vyrážím vstříc vodám malebného jezera Lūšiai.

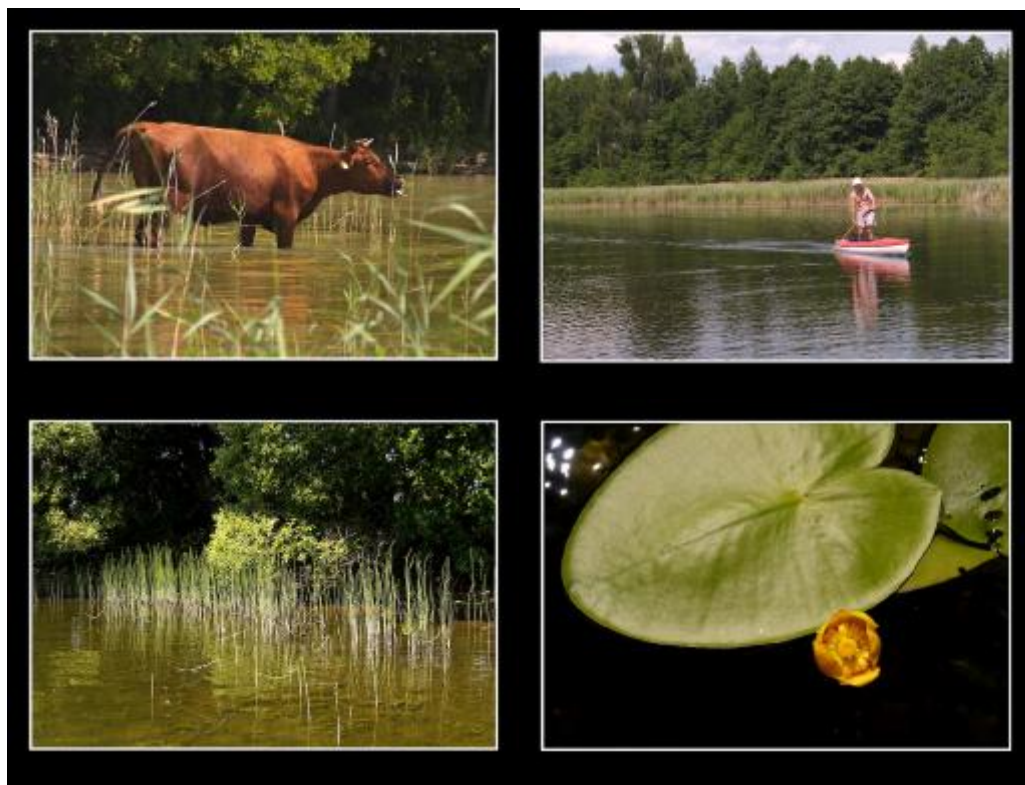
Při plavbě kolem břhů si milovník přírody a fotograf přijde na své; malebná zákoutí s hejny divokých kačen, ukřývajících se v rákosí, kolonie vodního ptactva, ryby vyskakující nad hladinu i pravé nefalšované bobří hráze. Po objíždce jezera vplouvám do úžiny, spojující jezero Lūšiai s jezerem Asalnai, do níž z pravé strany vtéká potok Meira. Po obeplutí jezera Asalnai, na jehož severním břehu se v malebné zátocě Mēmio ragas nachází lesní tábořiště, se vracím do úžiny a proti toku potoka, protékajícího vesnicí Meironys hodlám pokračovat v objevné plavbě do dalšího jezera Dringykštis. Kvůli nízkému stavu vody v potoce a hlubokému ponoru mého plavidla však musím po několika marných pokusech chtě-nechtě vylézt z lodi a na laně jako burlak na Volze táhnout loď potokem. Ještě štěstí, že mám neoprenové sandále, jelikož dno potoka je doslova poseto prázdnými ulitami říčních škeblí.

Co mi při proplouvání touto starou malebnou vesnicí vrtalo hlavou, byl účel dřevěných lávek s odkládacím pultíkem, vybudovaných na potoce u každého stavení. Začal jsem mít jasno v okamžiku, kdy sem z domu došla stará „bábuška“ s rancem nádobí, které začala v potoce umývat. Jako ve starém filmu jsem si připadal po dalších sto metrech, kde jiná žena pro změnu prala v potoce prádlo. Pokud to není pouze ukázka pro turisty a jedná se o odraz skutečného života v těchto osamocených starých vesničkách, pak není místním lidem co závidět.

Po „proplutí“ vesnicí se dostávám do menšího jezera Dringykštis, na jehož druhé straně vplouvám do kanálu v hustém rákosovém porostu, lemujícím oba břehy. Ten mne dovede až do druhého největšího jezera Dringis, v němž si při jeho obeplouvání docela slušně zavesluji. Jezero je hodně členité, plné malých zátok a ostrůvků a člověk by tu mohl při špatném počasí ztratit orientaci a veslovat tam dodnes...

Závěr dnešní romantické celodenní plavby jezerním labyrintem patří výtečnému šašliku, jehož neodolatelná vůně se nese až k jezeru a který spláchnut místním zlatavým mokem značky Utenos je příjemnou tečkou za dnešním dnem.

PĚŠÍ PUTOVÁNÍ ZA VÝHLEDY NA JEZERNÍ KRAJINU

Nejkrásnějším vyhlídkovým místem národního parku je Ledový vrch (Ladakalnis) s výškou 175,5 metru, z něhož se naskýtají panoramatické výhledy na krajinu převážně borových lesů, v níž se zrcadlí hladiny šesti okolních jezer.

Od turistického informačního centra se vydáme přes obec Palūšė k tábořišti v zátocě na jeho druhém konci, směrem na Ignalinu. Od turistického rozcestníku na konci pláže vychází jednak zeleně značená 3,5 km dlouhá botanická naučná stezka Botanikos takas a zároveň odtud vychází červeně značená trasa přes národní park. Cesta nejprve vystoupá lesem do mírného svahu, z něhož přejdeme k objektu Ekologického centra, které také poskytuje turistům, zejména větším skupinám ubytování. Odtud už pěšina prochází kolem členitého břehu jezera Lušiai, porostlého listnatými stromy a rákosím. O tom, že je tato doposud člověkem neporušená krajina rájem pro zvířata svědčí břehy jezera, proděravělé množstvím nor, jakož i známky přítomnosti bobrů na přehlodaných stromech u jezera a bobřích hrází.

Stezkou kolem jezera, osázenou množstvím dřevěných soch, jež jsou ukázkou litevského folklóru se po půldruhém kilometru dostáváme k dřevěnému kříži u silnice na okraji vesnice Meironys. Tato zhruba kilometr dlouhá, malebná starobylá vesnička s barevně natřenými dřevěnými domky podél silnice, se studnami, nad nimiž se sklánějí dřevěná vahadla, s osamocenou zastávkou autobusu bez jakéhokoliv jízdního řádu, působí opuštěným dojmem.

Za vesnicí pokračuje silnice k lesu, kde přechází v písčitou užší cestu, z níž odbočíme asi po půl kilometru u dřevěné tabule doleva. Co se týče turistického značení, není zcela přehledné a je potřeba pozorně sledovat v mapě směr cesty, neboť u křižovatek cest často chybí šipka, která by naznačila další směr. Značená cesta obchází kolem výběžku, zasahujícího jako poloostrov do jezera Asalnai a ze svahu s výhledy na jezero se stáčí doprava, kde přechází na hlavní písčitou lesní cestu, která nás vede dalších 2,5 km ke křižovatce lesních cest tvaru „Y“. U ní se dáme vlevo a sestupujeme asi půl druhého kilometru svahem podél jezera, a poté opět stoupáme vpravo do svahu k vesnici Puziniškis, před níž se otvírají nádherné pohledy na jezero Asalnykštis.

Před vrcholem svahu stojí u cesty před křižovatkou s polní cestou dřevěný a kamenný kříž; zde je nutno přejít doprava na polní cestu, směřující přes rozlehlé louky k lesu, která v těchto místech postrádá jakoukoliv turistickou značku. Ta se objeví až na okraji lesa a ukazuje směr cesty vlevo. Kolem několika samot sejdeme pozvolna k potoku Unkstis, protékajícímu mezi jezery Linkmenas a Asalnykštis a za mostkem vystoupáme svahem ke staré zemědělské osadě Salos I, kolem jejíchž dřevěných domků a zemědělských stavení se šindelovými střechami projdeme nahoru k lesu.

Asi kilometr chůze lesem a pak už pěšina klesá ke břehu, k úzké dřevěné lávce mezi jezery Linkmenas a Alksnaitis, která sice příliš důvěry ve svoji fortelnost nevzbuzuje, ale vydrží. Hezké zákoutí úzké šíje mezi oběma jezery s čistou mělkou vodou, s rákosím a vodními květy na březích, se dnem posetým škeblemi nás nalákalo udělat si tu přestávku s příjemnou osvěžující koupelí.

Na druhé straně lávky pokračuje stezka hustým porostem poměrně strmě do svahu k vyhlídkovému vrcholu Ladakalnis. Z tohoto plochého pahorku s výškou 175,5 metru, vyčnívajícího nad okolní krajinu se otvírají skutečně panoramatické výhledy na šest okolních jezer. Sestup pěšinou okrajem lesa, zpestřený úsekem s mnoha dřevěnými schody, vedenými přes kopec, na němž archeologický průzkum potvrdil výskyt prastarého hradiska Ginučiu z 11. – 12. století. Na vrcholu hradiska je postaven pamětní kámen na počest návštěvy, kterou tu před válkou vykonal samotný prezident Antanas Smetona. Na úpatí kopce je postavena dřevěná tabule s vydlabaným reliéfem tohoto starého litevského hradiska.

Zatímco červeně značená pěšina odtud pokračuje vlevo dál kolem jezer Pakasas a Tauragnas do města Tauragnai, my se vydáme silničkou do mírného svahu a po kilometru jsme ve starobylé osadě Ginučiai. Rekonstruovaný vodní mlýn na potoce Srove, spojujícím jezero Srovianitis s jezerem Almajas slouží jako muzeum i stylové ubytování. Využíváme občerstvení, které nabízí samoobslužná restaurace po pravé straně na konci osady, a ochutnáváme národní litevská jídla, ve kterých se už i přes nic neříkající litevské názvy začínáme orientovat. Hlavně díky ochotné obsluze, s níž „němňožko pa rúsky“, co nám zbytky jazykových znalostí ze základní školy (mnoho let tomu nazad) dovolují, probíráme složení různých litevských jídel. Další značkou litevského piva, které zde degustujeme je Švyturys a nutno dodat, že v horku, které zde teď v srpnu panuje, přijde vhod. Vedle restaurace je i zásobný obchod s potravinami, kde můžeme doplnit zásoby a pokračovat dál. Předtím si však na radu servírky ještě dáme relaxační pauzu s příjemným koupáním pod mlýnským náhonem, které je velmi oblíbené u místních. Po osvěžení žaludku i těla se pak vracíme po silnici k okraji osady, odkud z pravotočivé zatáčky vychází doleva polní cesta, jež po necelém kilometru vchází do lesa.

Této písčité hlavní cesty, po níž jezdí občas i auta, se držíme zhruba tři kilometry, přičemž ignorujeme spoustu různých odboček – platí, že nejvíce vyjetá cesta je ta správná. A konečně jsme opět u naší známé křižovatky cest tvaru „Y“, k níž se dostáváme pro změnu z opačné strany a pokračujeme rovně dalších 2,5 km do vesnice Meironys a po břehu jezera Lūšiai zpět do Palūše, kde uzavíráme tento zajímavý asi 25 km dlouhý okružní výšlap krajinou jezer a potoků.

PRAKTICKÉ INFORMACE

Jak se tam dostat: Český Těšín (E75) – Katowice- Warszawa (E67)- Bialystok – Augustów- Suwalki (hranice s Litvou)- Kaunas-Jonava-Utena-Palūše

Doporučená mapa : AUKŠTAITIJOS NACIONALINIS PARKAS 1 : 50 000
vydavatelství BRIEDIS, Litva
možno zakoupit v prodejně map KIWI Praha, ul. Jungmannova
www.kiwick.cz

Informační kancelář NP AUKŠTAITIJOS - vedle budovy Turistického centra Palūše
otevřeno 9 – 16. hod.
www.paluse.lt e-mail: anp@is.lt

Turistické centrum Palūše tel. (+370 615) 21401 e-mail: info@paluse.lt
ubytování v pokojích administrativní budovy –
cena 20-22 LTL / osobu
v patrových 3-lůžkových jednoduše zařízených chatkách bez
příslušenství – cena s povlečením 16 LIT/ osobu

Půjčovna horských kol : otevř. 10 – 18. hod., přičemž kolo je možno vrátit do 21. hodiny
na telefon
cena : do 6 hodin – 20 LTL, celý den 25 LTL

Půjčovna loděk Palūše – otevřena denně 8 – 20 hodin , tel. +370 686 90030,
e-mail: zygiovas@valtine.lt
zapůjčují čluny s vesly, kajaky, kánoe, záchranné vesty, mapy
4-sedadlový člun s vesly-1 hod. 5 LTL, celý den (24 hod.)30 LTL
4-sedadlová plastová kánoe (vhodné pro rodiny) hodina 10 LTL,
celý den 60 LTL

Litevská jídla

polévky - **Šaltibarščiai** (3 LTL) – v létě velmi osvěžující studená polévka výrazně červené barvy, v níž je vařená červená řepa, fazolové lusky, smetana, posekané vařené vejce, k níž se podávají vařené horké brambory – chutná jako koprová omáčka, či studená kulajda

- **Chilli** (5 LTL) – hustá, plná osmaženého mletého masa, fazole, papriky – sytá, dobrá, pikantní

- **Žuvienė** (3 LTL) – rybí, kořeněná, plná zeleniny, jsou v ní ovšem uvařeny celé kusy ryb i s kostmi

národní jídla – **Bulviniai blynai (su mesa)** -6 LTL

smažená bramboráková placka plněná mletým masem, politá jogurtovo-smetanovou omáčkou – chutné, syté

- **Cepelinai virtu bulviu** -5 LTL

menší bramborové knedlíky, plněné prejem z mletého masa (vypadají fakt jako ty vzducholodě zepelíny) uvařené ve vodě, přelité jogurtovo-smetanovou omáčkou – velmi syté, leč nijak zvláštní chuti

- **Žemaičių blynai su mesa** – 5 LTL

z moučného těsta vytvořené válečky, plněné pro změnu mletým masem, osmažené v oleji, omáčka – chutné

- **Šašlykas** – konečně pořádné kousky rožněného masa na špejli, s rýží, čerstvou zeleninou – velmi dobré

- **Šviežių daržovių salotos** - osmažené kuřecí kostky, rajče, okurek, salát, jogurtová zálivka – na konec ocukrováno

Pivo – **Utenos, Švyturys** – 3,5 LTL

Vyšlo v magazínu SKY 11-12/2007